Συγχώνευση φυσικού και ψηφιακού κόσμου: οδεύοντας προς έναν Phygital κόσμο (Σωτηρία Ορφανίδου)

Categories : ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Date : 4 Οκτωβρίου, 2023

Η περίοδος που διανύουμε έχει ονομαστεί *Μετα-ουμανιστική* ή *Μετα-ανθρωπιστική*, ως διάδοχος της *Ανθρωπιστικής* περιόδου. Το κύριο χαρακτηριστικό του Μετα-ουμανισμού είναι η αμφισβήτηση του Ανθρωπισμού (ή Ουμανισμού), σύμφωνα με τον οποίο ο άνθρωπος υπερέχει όλων των υπόλοιπων βιολογικών ειδών και η βελτίωσή του προκύπτει κυρίως μέσω της κλασσικής παιδείας και των ανθρωπιστικών αξιών. Ο Μετα-ανθρωπισμός επιθυμεί να τοποθετήσει τον άνθρωπο μέσα σε ένα ευρύτερο σύμπαν και όχι πια στο κέντρο του κόσμου.

Ο Μετα-ουμανισμός −όρος που ανήκει εξίσου στους τομείς της φιλοσοφίας, της τεχνολογίας και των ανθρωπιστικών επιστημών− αφενός υποστηρίζει ότι η βελτίωση του ανθρώπου (που συχνά αναφέρεται ως «αναβάθμιση») μπορεί να επέλθει μέσω της βιοτεχνολογίας και αφετέρου προσεγγίζει τον κόσμο ως ένα σύνολο, στο οποίο καταλύονται τα όρια μεταξύ ανθρώπου και ζώου, έμβιων και μη έμβιων όντων, ανθρώπου και μηχανής, φυσικού και ψηφιακού κόσμου κ.λπ.

Η ιδέα μιας ενιαίας προσέγγισης στη μοντελοποίηση και την κατανόηση ανθρώπων, ζώων και μηχανών διατυπώθηκε από τον Norbert Wiener το 1950, ο οποίος υποστήριξε ότι άνθρωποι, ζώα και μηχανές λειτουργούν σύμφωνα με τις ίδιες αρχές όσον αφορά στη μετάδοση των πληροφοριών και στη διαχείριση της ενέργειας. Πολύ νωρίτερα, ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι, σύμφωνα με τον Dominic Pettman, αντιμετώπιζε τα έμβια όντα ως οργανικές μηχανές, και θεωρούσε ότι οι μηχανές λειτουργούν με τις ίδιες μαθηματικές αρχές όπως τα ζώα και οι άνθρωποι.

Ο Pettman στο βιβλίο του με τίτλο *Human Error: Species–Being and Media Machines* (University of Minnesota Press, 2011) κάνει λόγο για ένα τρίγωνο μεταξύ ανθρώπου, ζώου και μηχανής, το οποίο σύμφωνα με την ανθρωπιστική προσέγγιση συνήθως νοείται σε κατακόρυφη θέση, με τα ζώα και τις μηχανές στη βάση και τον άνθρωπο στην κορυφή του, ως ανώτερο είδος στην ιεραρχία. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι μερικές φορές το τρίγωνο είναι σε οριζόντια θέση, χωρίς κάποιο σημείο του να είναι ανώτερο από τα υπόλοιπα.

Αυτή η εξίσωση και εξομοίωση ανθρώπου, ζώου αλλά και μηχανής εκφράζει ένα

βασικό θεμέλιο του μετανθρωπισμού, που προωθεί την έννοια της κατάργησης και ρευστοποίησης των ορίων μεταξύ του ανθρώπινου και του ζωικού βασιλείου, αλλά και μεταξύ έμβιων και μη έμβιων όντων. Η μετανθρωπιστική φιλοσοφία εκφράζει τη διήθηση άλλων μορφών ζωής στην ανθρώπινη φύση σε ένα ανοιχτό σύστημα, ενώ **στόχος του μετανθρωπισμού είναι η εκμηδένιση των ορίων που ορίζουν ως «άνθρωπο» ένα ανθρώπινο ον** (Luca Valera, "Posthumanism: Beyond Humanism?", *Cuadernos de Bioética* XXV 2014/3ª).

Ο μετανθρωπισμός επιδιώκει τη δημιουργία μιας *μετα-ανθρωπότητας*, στην οποία η εξέλιξη του ανθρώπου ως *Homo Sapiens* νοείται μέσα από την **υβριδοποίηση με άλλα είδη, με άλλα έμβια ή μη έμβια όντα (π.χ. υπολογιστές), πάντα με τη συμβολή της τεχνολογίας**. Ο άνθρωπος του μέλλοντος καλείται σε μια συμβίωση με όλες τις μορφές ζωής και με όλες τις τεχνολογικές δομές, σε ένα ενιαίο, ανοιχτό και συμπεριληπτικό σύστημα (Ό.π.). Και αυτό, σύμφωνα με τους μετανθρωπιστές, θα σημάνει την χωρίς όρια εξέλιξη και βελτίωση του ανθρώπου, ο οποίος πλέον θα έχει μετατραπεί σε *μετάνθρωπο*.

Η υβριδοποίηση ή αλλιώς ο συνδυασμός διαφορετικών ειδών και φύσεων διατυπώνεται πολύ συχνά σε συζητήσεις για την ψηφιακή εποχή και την 4η Βιομηχανική Επανάσταση. Η συγχώνευση φυσικού και ψηφιακού κόσμου είναι κάτι που προαναγγέλλεται διαρκώς, περιγράφει το ευρύτερο περιβάλλον του *Metaverse* (*Μετασύμπαν*) και έχει οδηγήσει στον **νεολογισμό *Phygital***, που προέρχεται από τον συνδυασμό των αγγλικών λέξεων *physical* (φυσικός) και *digital* (ψηφιακός).

Ο Klaus Schwab στην ομιλία του στο πλαίσιο της εκδήλωσης του Συμβουλίου Παγκοσμίων Υποθέσεων του Σικάγο τον Μάιο του 2019 ανέφερε: «*Η 4η Βιομηχανική Επανάσταση θα οδηγήσει σε μια συγχώνευση της φυσικής, της ψηφιακής και της βιολογικής μας ταυτότητας*». Όπως αναφέρει και ο Valera, «*ο μετανθρωπισμός δεν είναι η αντικατάσταση του ανθρώπινου είδους από ένα τελειότερο είδος, αλλά αντίθετα είναι ένας νέος τρόπος θεώρησης της ανθρωπότητας, σύμφωνα με τον οποίο το ζήτημα της ταυτότητας δεν θα έχει πλέον καμία σημασία*».

Η αποδόμηση της φύσης και της ταυτότητας του ανθρώπου που παρουσιάζεται τόσο ένθερμα ως «άνοιγμα» στον κόσμο και στο διαφορετικό, δεν μπορεί να μην προβληματίζει όσους κατανοούν την επιβεβαιωμένη καταστροφική ισχύ των αποδομητικών δυνάμεων. Το πρόβλημα της ταυτότητας υπήρξε διαχρονικό είτε πρόκειται για ταυτότητα ανθρώπων είτε ομάδων, ενώ **η ταυτότητα αποτελεί θεμελιακή αξία για την ανθρώπινη υπόσταση αλλά και συνδετικό μέσο για τη συνδιαλλαγή με τους άλλους ανθρώπους και τον κόσμο**. Αντί να περιορίζει, η ταυτότητα οριοθετεί και αποτελεί προϋπόθεση για το άνοιγμα και τον υγιή διάλογο, με κάθε στοιχείο της φύσης.

Το ζήτημα της ταυτότητας δείχνει να αναδεικνύεται σε μείζον θέμα της εποχής, αλλά τ**ο ερώτημα που τίθεται δεν είναι πλέον ποια είναι η ταυτότητα του ανθρώπου, αλλά αν η ταυτότητα είναι απαραίτητη**. Ο Σαράντος Καργάκος, ένας στοχαστής που είδε πολύ νωρίς τις αλλαγές και τους κινδύνους που επιφύλασσε ο εικοστός πρώτος αιώνας, έγραψε: «*Αύριο δεν θα έχουμε καν πρόσωπο. […] Η διατήρηση της προσωπικής και ευρύτερα της εθνικής [σ.σ. σήμερα θα προσθέταμε "και της ανθρώπινης"] ταυτότητας δεν είναι πολυτέλεια αλλ' ανάγκη ζωής, αν βέβαια εξακολουθούμε να θεωρούμε την αυθυπαρξία ατόμων και λαών στοιχείο ζωής. Διότι δεν πρέπει να μας διαφεύγει πως οι μαζοποιημένες κοινωνίες δεν είναι ικανές για αυτοκατευθυνόμενες ενέργειες. […] Στο μέλλον -και εννοώ το εγγύς μέλλον- το πιο σοβαρό πρόβλημα που θ' αντιμετωπίσουμε θα είναι* ***η κρίση ταυτότητας***» (*Πείνα για… Ταυτότητα,* περιοδικό *Ευθύνη*, τ. 300, 1996).

Περισσότερα για τη Συγχώνευση φυσικού και ψηφιακού κόσμου και για το ζήτημα της ανθρώπινης ταυτότητας μπορεί να βρει ο αναγνώστης στο* ***υπό έκδοση βιβλίο* *της αρθρογράφου με τίτλο* ***«Ψηλαφώντας τον Άνθρωπο του Μέλλοντος – Μια αναζήτηση ταυτότητας στην εποχή του Ψηφιακού Υπαρξισμού και της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης».***

(Πηγή: antifono.gr*)*